

Бондаренко Л. Н., ад'юнкнт,
Военный институт КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ОТОБРАЖЕНИЕ МОДАЛЬНОСТИ В ТЕКСТАХ ФРАНКОЯЗЫЧНОГО ВОЕННОГО ДИСКУРСА И ИХ ПЕРЕВОДЕ

В статье рассмотрены категория модальности, виды модальности и особенности передачи модальности в переводах текстов военного дискурса с французского языка на украинский. Проведенное исследование свидетельствует, что, как в тексте оригинала, так и в тексте перевода основным способом выражения реальных и реально-потенциальных модальных значений выступает индикатив.

Ключевые слова: модальность, виды модальности, передача модальности.

Bondarenko L.N., PhD Student in a military institute,
Military institute, Taras Shevchenko National University of Kyiv

MODALITY IN TEXTS OF FRENCH MILITARY DISCOURSE AND THEIR TRANSLATION

In this article the category of modality, modality types and means, peculiarities of modality reproduction in translation of military texts from French into Ukrainian were analyzed.

Key words: modality, types of modality, reproduction of modality.

УДК 811.161.2.367.7

Бондаренко О., к. філол. н.,
ДВНЗ «Київський університет управління та підприємництва»

АКТИВІЗАЦІЯ ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СИНТАКСИСІ

У статті розглянуто інноваційні процеси у синтаксисі сучасної української мови, зосереджено увагу на концепції Д. Баранника про дворівневий синтаксис (інтраструктуру та інфраструктуру). На прикладах художньої літератури, офіційно-ділових, наукових текстів проілюстровано вставлені елементи інфраструктури.

Ключові слова: інноваційні процеси, дворівневий синтаксис, інтраструктура, інфраструктура, активізація вставлених синтаксичних одиниць.

Сучасний етап лінгвістичної науки характеризується значною кількістю теорій, концепцій, парадигм, які ґрунтуються на багатоаспектному дослідженні мовних одиниць. У центрі пильної уваги українських мовознавців упродовж останніх десятиліть перебувають питання, пов'язані із загальною теорією граматичного ладу мови, усебічним, комплексним вивченням його компонентів. Граматичний лад учені

справедливо визнають надзвичайно складним явищем [3, с.1]. Складність розуміння теоретичних засад граматичного ладу мови зумовлена передусім неоднозначним розв'язанням проблеми його системно-структурної організації, зокрема наявністю різних концептуальних підходів до аналізу виокремлюваних у ньому граматичних одиниць. При цьому важливо наголосити на тому, що, як зауважував А. Білецький, «кожна наука (а не тільки мовознавство) не може залишатися незмінною, доки нею займаються вчені-дослідники. В цьому полягає відмінність науки від схоластики, бо дослідні горизонти науки постійно розширюються, адже вона збагачується новими фактами, новим їх розумінням, новими теоріями» [2, с.42]. Отже, як зазначає А. Загнітко, «ми живемо в атмосфері синтаксичного плюралізму, що для науки є нормою.

Сучасне мовознавство прямує (дрейфує) у мовну нескінченність, тому що сама мова – за своїми базовими функціями не що інше, як засіб вираження думки (волі, почуття) і, головне, реальність людської комунікації» [5, с.7].

Мета статті – простежити вплив розмовного синтаксису на письмове мовлення, констатувати процес активізації вставлених конструкцій, дослідити тенденцію розширення стилістичних кордонів категорії вставленості, визначити функції вставлених конструкцій з позиції дворівневого синтаксису, описати зв'язок вставлених компонентів з основним реченням.

До інноваційних теорій у граматичному ладі мови, на нашу думку, належить концепція Д. Баранника про дворівневий синтаксис [1; с.13], в якій I рівень він називає інфраструктурою, а II – інфраструктурою. У синтаксичній організації речення в українській та в інших слов'янських мовах діють два структурних рівні: базово-комунікативний та модифікаційно-супровідний, або рівень суб'єктивно-модального та інформативного прирощення. Перший (інфраструктурний) рівень створює граматично та інтонаційно організовану єдність компонентів (слів, речень), зв'язаних між собою відношеннями сурядності й підрядності. Це базова (основна) структура речення. Саме засобами базового структурного рівня виражена комунікативна сутність висловлення, визначено базовий логічно-змістовий і граматичний контури речення. Другий (інфраструктурний) рівень утворюють синтаксично й інтонаційно автономні вербальні структури: звертання, слова автора при прямиї мові, вставні та вставлені конструкції тощо. Вони „обслуговують” речення, забезпечують йому інформативну повноцінність, орієнтують вислів на адресата. Услід за Д. Баранником базово-комунікативний (основний) рівень називатимемоінфраструктурою речення, а модифікаційно-супровідний, або рівень суб'єктивно-модального та інформативного прирощення, – інфраструктурою речення [1, с.13]. Уточнюючи подане трактування, вважаємо за доцільне наголосити, що інфраструктура становить комплекс функціонально спеціалізованих автономних синтаксичних форм, які перебувають у базовій структурі (інфраструктурі) речення, еластично переривають його граматичну та інтонаційну лінійність і водночас забезпечують потрібні, зумовлені комунікативним завданням прирощення інформативного, суб'єктивно-модального, експресивного та іншого характеру.

Семантика речення, як відомо, має загальнономовний та індивідуальний (особистісний) аспекти. Категорія модифікаційно-супровідного рівня – один з основних засобів формування особистісного аспекту семантики речення.

Коли рівень собистісного (інфраструктурного) компонента особливо високий, то тут уже йдеться про модальнезначення. Мовна модальність на рівні синтаксису привертала й продовжує привертати пильну увагу вчених. Це зрозуміло, тому що граматична модальність, будучи ідеєю комунікативної одиниці, передовсім характеризує речення, вона тут виявлена у всій повноті свого змісту. М. Мірченко з цього приводу постулює так: „Будь-яке речення виражає модальну семантику, яка зумовлена: 1) об’єктивним станом речей у світі й пізнанням такого стану мовцем-оповідачем; 2) суб’єктивним інтерпретуванням події, ситуації, факту дійсності в діапазоні можливості, наміру, вірогідності, необхідності, сумніву, категоричності; 3) настановою, комунікативним наміром мовця, його завданням передати об’єктивну (суб’єктивну) інформацію, дізнатися від адресата щось, спонукати його до чогось чи висловити бажання про щось; 4) емоційністю/нейтральністю, що супроводжує акт комунікації і може виявлятися в реченнєвій структурі” [7, с.221]. Погоджуючись із думкою М. Мірченка, можемо констатувати, що вставлене речення теж має суб’єктивне начало і особливо це стосується художнього і розмовного стилів, напр.: *Дивись же на мене, сонце, й засмали мою душу, як засмарило тіло, щоб вона була недоступна для комариного жала (Я себе ловлю на думці, що до сонця звертаюсь, як до живої істоти. Невже се значить, що мені бракує товариства людей?)* (М.Коцюбинський). Вставлена конструкція – це суб’єктивні міркування в діапазоні здивування, сумніву. Суб’єктивне інтерпретування події, що згодом переходить в емоційне почуття докору спостерігаємо в іншому реченні: *Ці злигодні довгі, а буде ще гірші, / ці роздуми чорні, ці корчі і крадки, / оці парадокси, дива і загадки. / (Та цур твоїм докорам. Досить. Облиш)* (В.Стус).

У останні десятиліття вставлені конструкції стали використовуватися дуже часто, тому процес їхньої активізації теж, на нашу думку, можна віднести до інноваційних явищ. Через дефіцит часу, вплив реклами, виборчих кампаній – а це реалії сьогодення – ми маємо скорочені, «компресовані» [4, с.138] речення, напр.: *Ні – війні! Крим – Україна! Вибір – киянам!; Завтра зарплата!* та ін. Синтаксична компресія та вставленість – це дві протилежні категорії одного процесу – переходу невідшліфованого усного мовлення в письмове. Нині, на жаль, стирається грань між усним і письмовим мовленням: усне все більше проникає в письмове, посилюється вплив розмовного синтаксису на письмове мовлення.

У сучасній художній літературі постмодернізму яскраво виражена тенденція до використання не тільки вставлених речень, а цілих вставлених текстів: роздумів, спогадів, роз’яснень тощо. Зокрема, у творах О. Забужко часто функціонують ускладнені реченнєві конструкції, напр.: *Страх передавався у спадок – боялись належало всіх чужих (кожен, хто виявляв до себе зацікавлення, був насправді підсланий КГБ, аби вивідати, про що у вас розмовляється вдома, а потім знову прийдуть ті дяді й посадять татка в тюрму, – особливо підозрілими були ті, хто заводив вільнотудумні балачки: класі в дев’ятому на міській олімпіаді з літератури познайомилася із окуляристом відмінником із математичної школи – він мав рідкісну для підлітка шкіру – як щойно очищеній персик, і, під ненормально товстими окулярами, видно було в профіль, – темні й густі, мов шовк, дівочі вій, а сміючись, напружувався цілим тілом, як то буває з дуже нерво-*

вими інтелегентними хлопчиками, котрих не відпускають у двір гратися самих, а виводять на прогулянку на повідочку санчат, замотавши вище носа вовняним кашне, – такі хлопчики завжди в тебе закохувалися, на те не було ради, а втім, вони багато читали і любили обговорювати прочитані книжки, і відмінник з математичної школи, невміло-старомодно, наче протезом, підтримуючи тебе на сковзанках під лікоть – була зима, і всніжені хідники цокрок поблискували підступно визлистаною чорнотою, – мав необережність згадати „українського писателя Винниченко – не читала?“ – тебе з місця вкинуло в жар: *оце ж і є те, про що попереджали тато з мамою!* – з лєнінською хитринкою в очах [головне, що сама відчувала її як лєнінську!], з відтяжечкою такою лінивою, мовляв, ну-ну, давай далі, я тебе все'дно навиліт бачу, – відмовила, що – „нет не читала“, і, дочекавшись, аж відмінник видав усе що знав, – і про УНР, і про еміграцію, [слухала вже не сумніваючись, хто перед нею, солодко обмираючи од близької небезпеки], – приморозила його хіба ж так – карбуючи склади, барабанним піонервожатським голосом [„Атряд! Рравняйсь! Смір-на!“] ослідчивши, що її не цікавлять усякі там емігрантські покидьки, що в час, коли міжнародна обстановка така складна й напружена, і що її завжди обурювала молодь, яка слухає різні радіоголоси, – він вирічився на неї обома парами скляних очей і, здавалось, забув дихати: йшов їжачок по лісі, забувся як дихати і здох, – а щоб знав! Задоволена була з себе як ніколи: перший іспит на дорослість – і не послизнулась!).

У наведеному прикладі вставлена конструкція в багато разів більша, ніж головне речення, всередині неї є свої вставні й вставлені слова й речення. Це спогади, роз'яснення, роздуми, міркування. Презентована вставлена конструкція – це потік свідомості авторки. Або візьмемо інший приклад: *Лєнця-не-Лєнця з сонячної сторони тролєйбуса врешті відчуває, що на неї дивляться, й повертає голову (метеликовий стріп повіками, погляд гострий, як виставлений уперед лікоть: дивись, казала Лєнця, швидко-швидко закочуючи рукав, дивись, які гострі, хочеш помацати?.. І ось тут теж... – відслоняючи коміра, ще дужче, схаратудженіше витягаючи шию, щоб продемонструвати свої кубістично настроєні ключиці: затамований віддих, погляд замерлий, чужий і трошки зляканий – чи то власною довірливою відвагою, чи твоїми непередбачуваними діями: любиш, не любиш, плюєш, поцілуєш?..)*(О. Забужко). Цей вставлений текст – емоційний опис погляду дівчини, він доповнює, конкретизує зміст основної частини.

Вставлені конструкції репрезентують експресивне мовлення [4, с. 146], яке зумовлене шаленим темпом життя сучасного суспільства, перенасиченістю інформацією, всюдисущою рекламою, підвищенням ролі афективного в мові.

Отже, вставлені конструкції вносять в речення додаткові повідомлення, зауваження, конкретизують місце, час існування чогось, доповнюють речення чи його член. Це – ситуативно зумовлені уточнення або доповнення змісту лінійного речення чи його складників, тобто актуалізатори семантичного прирошення, одиниці модифікаційно-супровідного рівня – інфраструктури.

Вставлені речення відбивають думку, що не викристалізовується одразу, а формується стрибками, поступовим додаванням, оформлення якого щоразу проходить заново й самостійно, більш або менш механічно. Аналізовані компоненти приєднуються до попереднього мовного цілого або розривають його; властиві вони переважно усно-

розповідній або діалогічній мові, не дуже дбало оформлюваній. Тому в художній літературі вони типові переважно для жанрів і стилів, що орієнтовані на відтворення усної мови, а в науково-публіцистичній мові вживаються менше.

За змістом вставлені елементи бувають різноманітні. Це й підкреслення якогось факту, деталі, і роздуми, і спогади, і побіжне зауваження, наприклад: *Росте „ведмеже вухо” – в просторіччі / (не пам’ятаю, як там по-латині)* (Л. Костенко); *Кінь істомлений голову сиву / На плече їй поклав (бо пізнав)* (Юрій Клен).

Усі вставлені елементи умовно можна поділити на:

1) ті, що вживаються як додаткове повідомлення – зауваження, наприклад: *Парубок виїшов умиватися в заболочених чоботях, військових галіфе (подарунок від Федота), чистій полотняній сорочці* (Г. Тютюнник);

2) ті, що вказують на місце, час існування чогось або називають прізвище автора після цитування: „*Пісня і праця – великі дві сили*” (Л. Франко); *Споконвіку їх куток Кононівни (що за річкою) пишався найкращими кіньми* (І. Ле);

3) ті, що доповнюють, уточнюють речення чи якийсь його член. Вони не зовсім „вмонтовані” у структуру речення, мають експресивне навантаження: *І в хвилину цю – із фронту лист. / Син. (Пустун. Екзамен, фокстроти). / З фронту! Рідний! І єдиний зміст – / “Битися, боротись, побороти!...”* (М. Рильський); *Білясте море (воно наче вкрите на ніч рядном) потягається слабо і в сонній млості ніжно викидає перші хвилі на берег* (М. Коцюбинський); *Справді, у світлому великому небі – ніколи я не бачив над собою такого неба!* – в дальній далечі, у високій високості, де, мабуть, лише реактивні літають, йдуть табуни птиць (О. Гончар).

Нині категорія вставленості розширює свої горизонти і проникає в усі стилі мовлення: науковий, офіційно-діловий тощо. У різних стилях мови вставлені конструкції, як елементи інфраструктури речення, дуже виразно виявляють свою неоднорідність (вона настільки очевидна, що визначення вставлених конструкцій, прийняте для одного стилю, не завжди може бути застосоване до іншого). Зокрема, дуже мало спільних моментів (крім самого факту вставленості) має поняття про вставлені конструкції, сформоване на матеріалі художнього й розмовного стилів, з поняттям про вставлені конструкції наукової мови. „Основний характер ознак вставлених слів і вставлених речень полягає в тому, що вони з’являються в реченні ніби несподівано не тільки для слухача (читача), але й для самої особи, що говорить (пише), інакше кажучи – вони з’являються тоді, коли певна структура речення вже накреслена, здійснюється, але в процесі цього здійснення виникає потреба в доповненні, роз’ясненні, в зауваженні чи в якомусь застереженні з приводу висловленого” [8, с.306]. Дуже важко встановити момент „несподіваності” для такої, наприклад, вставленої конструкції: *Відомо, що дегідратацією етанолу добувають етилен; до етилену під час нагрівання легко приєднується водень (у присутності каталізатора), в результаті чого утворюється етан* („Посібник з хімії”). У науковому стилі на перший план висунуто зовсім інші властивості цього синтаксичного явища. Дуже часто вставлені конструкції, виконуючи в основному реченні функцію його членів, зберігають формальні зв’язки з членами основного речення.

Як елементи інфраструктури речення – носії додаткового значення – вставлені конструкції суттєво відрізняються від звичайних членів речення тим, що, випадаючи – за-

вдяки інтонації й пунктуації – зі складу основного речення, вони переміщують повідомлене в іншу, відмінну від основної, площину [6, с.157]. У наведеному нижче прикладі перша вставлена конструкція переводить виклад з площини об'єктивного повідомлення в площину суб'єктивної оцінки, наступна вставлена конструкція містить повідомлення другого плану актуальності (тобто другорядну уточнювальну деталь): *Основна неточність заперечуваної автором концепції полягає не в самій характеристиці праїнодєвропейського речення (хоч і в ній фарби занадто згуцуються), а в тому, що ця характеристика поширюється на такий пізній період розвитку інодєвропейських мов (фактично вже після розпаду інодєвропейської єдності), якому вона зовсім не відповідає* (М. Кочерган).

У наукових текстах вставлені конструкції можуть містити повідомлення першочергової ваги – все те, що автор хоче підкреслити, виділити, на що він хоче звернути увагу читача. Позиція такого повідомлення в реченні – його спеціальне виділення – якраз і сприяє цьому: *Мовні функції утворюють змістову основу мови, мовних первинних чи вторинних значень, які супроводять поняттєві категорійні значення (зокрема, повторюваність дії на основі видової кореляції у слов'янських мовах і відсутність значень виду взагалі, наприклад, у німецькій мові)* (М. Мірченко). Вміщення таких важливих повідомлень у дужки, тобто перетворення їх із звичайних конструкцій у вставлені, має для наукових текстів своє особливе значення: оскільки такий текст розрахований суто на зорове сприймання, вміщені в дужках конструкції (а їх буває по декілька на одній сторінці) створюють начебто другий – уточнювальний – план повідомлення – іншу площину – площину інфраструктури. Реальнее наповнення цього другого плану повідомлення – інфраструктури речення – залежить від теми й завдань тексту, від індивідуальної стильової манери автора та від цілого ряду інших причин.

Вставлені конструкції в досліджуваних текстах наукового стилю виконують важливе та специфічне завдання: розчленування думки на основні відомості й відомості супровідні, другорядні, другопланові чи іноплощинні, які є прирошеннями інформативного характеру, а отже, елементами інфраструктури речення.

Функціонування вставлених конструкцій засвідчене також в офіційно-діловому стилі. Досліджена джерельна база дає змогу вирізнити такі типи цих одиниць:

І. Вставлені конструкції, які виконують функцію доповнення, розширення інформації, напр.:

а) при написанні заяви:

Директорові заводу „Неон” п. Литвинову

Солов'яненко Оксани Іванівни

(мешкаю за адресою: вул. Озерна, м. Київ, 17, кв. 192, 01000; тел. 611-11-13)

(„Українське ділове мовлення”);

б) протоколу:

Порядок денний:

1) Про організацію та відкриття фірми „Оранта” у м. Львові. (Доповідач генеральний директор Громов А. В.) („Українське ділове мовлення”);

в) договору:

За рахунок своїх коштів здійснити оздоблювальні роботи в приміщенні (далі називатиметься кафе) („Українське ділове мовлення”).

II. Вставлені конструкції вживаються як уточнення статей законів, фактів, об'єктів, відомостей про осіб у документах тощо, напр.:

а) при створенні запису в трудовій книжці: *Дата і причина звільнення: 13.09.08. Звільнилася за власним бажанням (ст.38. КЗпП України)* („Українське ділове мовлення”);

б) при написанні наказу: *У робочих кресленнях, виготовлених відділом № 7 для механо-складального цеху (об'єкт № 31), було припущено помилку, що призвело до випуску бракованого експериментального зразка ротора ВН-24. Це сталося внаслідок зниження вимог до якості проектів керівництвом відділу № 7 (начальник відділу – Громов І. Т., головний конструктор – Яремчук В. А.) та безвідповідальності керівника бригади складальників Загребельного В.К., який не перевіряв креслення* („Українське ділове мовлення”);

в) автобіографії: *У Збройних Силах не служив, оскільки під час навчання в університеті проходив підготовку на військовій кафедрі (лейтенант запасу)... Дружина Миколайчук (Марченко) Галина Степанівна, 1968 р.н., працює вчителькою молодших класів у Київській середній загальноосвітній школі №21* („Українське ділове мовлення”);

г) листа-прохання: *Прошу направити достроково (з 09 березня 2013 р.) для проходження виробничої практики за спеціальністю секретар-референт учениць групи № Т 17 Петренко В. С. та Завірюху С. К.* („Українське ділове мовлення”).

III. Вставлені конструкції, подані як додаткові уваги до тексту, посилання, напр.:

а) в оголошеннях: *Книжки можна придбати у видавництві „Криниця” (вул. А. Малишка, 92/4) за готівку чи за безготівковим розрахунком* („Українське ділове мовлення”);

б) у договорах: *У випадку особливих обставин (наприклад, аварій) Продавець зобов'язаний вжити заходів для виконання замовлення Покупця* („Українське ділове мовлення”); *Закрити свої розрахункові (поточні) рахунки в інших банках та переказати залишки коштів на рахунок, відкритий у Банку* („Українське ділове мовлення”); *Робота виконується із матеріалів Замовника згідно зі специфікацією на поставлені в перероблення матеріали на кожну партію виробів (Додаток № 2)* („Українське ділове мовлення”); *У разі повного погашення витрат сторін (див. п. 3.1. договору) складається акт про це, який підписується сторонами й додається до цього договору* („Українське ділове мовлення”).

IV. Вставлені конструкції як літерні позначення цифр в діловій документації, напр.:

а) при написанні гарантійного листа: *Просимо відпустити за безготівковим розрахунком 26 (двадцять шість) двоядерних комп'ютерів, 2 (два) медіапроектори* („Українське ділове мовлення”);

б) у листах-повідомленнях: *Повідомляємо, що для будівництва нового корпусу історичного факультету Вам виділено 1 250 900 (один мільйон двісті п'ятдесят тисяч дев'ятсот) грн. 00 коп., у тому числі на придбання необхідного обладнання – 200 000 (двісті тисяч) грн.* („Українське ділове мовлення”);

в) при укладанні договору: *Прибуток, одержаний у результаті спільної діяльності сторін, за цим договором розподіляється між ними в такому співвідношенні: Фірма – 70 % (сімдесят процентів) прибутку; Товариство – 30% (тридцять процентів) прибутку* („Українське ділове мовлення”).

Отже, вставлені конструкції в діловому стилі вносять в основне речення додаткові уваги, уточнення статей законів, літерні позначення цифр, вказують на посилання тощо, тобто додають відомості супровідні, другопланові, які є прирошеннями інформативного характеру. „Обслуговуючі” речення, вони забезпечують йому інформативну повноцінність. Усе це дає змогу констатувати, що такі вставлені конструкції – одиниці інфраструктурного рівня або рівня інформативного прирошення.

Вставлені слова, словосполучення, речення – виразники об’єктивної модальності, інколи – і суб’єктивної (особливо в розмовному і художньому стилях), репрезентовані різними типами складних і простих речень, словосполученнями, окремими словами, а інколи – цілим текстом.

На відміну від вставних елементів, що виражають тільки суб’єктивне ставлення того, хто говорить, до висловленої ним думки, вставлені речення, словосполучення, слова вносять в базове речення такі додаткові повідомлення чи побіжні асоціативні зауваження, які:

- 1) доповнюють,
- 2) уточнюють,
- 3) розвивають зміст висловлення,
- 4) вказують на якісь деталі чи факти, що не були передбачені в перший момент формування думки.

Ці ситуативно зумовлені доповнення або уточнення змісту лінійного речення чи його складників – актуалізатори інформативного прирошення, а значить, одиниці модифікаційно-супровідного рівня – інфраструктури.

Вставлені речення (*сказав він, мені здається, пам’ятаю, як повідомляють газети* і под.) містять безпосередньо виражений предикативний зміст, а у вставлених словах, словосполученнях він представлений імпліцитно. Виходячи з цього, на наш погляд, зв’язок вставлених елементів з лінійним реченням можна визначити як автономну предикативну інкорпорацію. В основі такого зв’язку лежать інформативно-змістові та суб’єктивно-модальні фактори. Забезпечує цей зв’язок структурно-композиційна та просодична організація, в якій проступають контури міжфразових зв’язків.

Категорія вставленості в наш час все більше активізується і набуває подальшого поширення через демократизацію мовлення, реалізацію закону мовної економії, підвищення ролі експресивного, афективного в мові загалом і синтаксисі зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баранник Д. Х. Два рівні граматичної структури речення / Д. Х. Баранник // Мовознавство. – 1993. – № 6. – С. 13–19.
2. Білецький А. Урок української // Мовознавство у школі. – 2004. – №4. – С. 41 – 42.

3. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії): Автореф. дис. докт. філол. наук. – К., 1992. – 38 с.
4. Загнітко А. П. Структурні і семантичні різновиди українських синтаксичних інновацій // Лінгвістичні студії. – Вип. 11. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – С. 135 – 146.
5. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису: Монографія. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 294 с.
6. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови / А. П. Коваль. – К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1970. – 306 с.
7. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: Монографія / М. В. Мірченко. – Луцьк: Вежа, 2004. – 393 с.
8. Шапиро А. Б. Основы русской пунктуации / А. Б. Шапиро. – М.: Из-во АН СССР, 1955. – 318 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Паламар Л. М. Українське ділове мовлення / Л. М. Паламар. – К.: Либідь, 1997. – 296 с.

Стаття надійшла до редколегії 20.03.2014 р.

Бондаренко Е., к.філол.н.,
ГВУЗ «Киевский университет управления и предпринимательства»

АКТИВИЗАЦИЯ ВСТАВНЫХ КОНСТРУКЦИЙ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ ПРОЦЕСС В СОВРЕМЕННОМ УКРАИНСКОМ СИНТАКСИСЕ

Статья посвящена инновационным процессам синтаксиса современного украинского языка, сосредоточено внимание на концепции Д.Баранника о двухуровневом синтаксисе (инфраструктуре и инфраструктуре). На примерах художественной литературы, официально-деловых, научных текстов проиллюстрированы вставные элементы инфраструктуры.

Ключевые слова: *инновационные процессы, двухуровневый синтаксис, инфраструктура, инфраструктура, активизация вставных синтаксических единиц.*

Bondarenko Olena, PhD, Associate Professor
Kyiv University of Management and Entrepreneurship

ACTIVATION OF EMBEDDED STRUCTURES AS INNOVATIVE PROCESS IN MODERN UKRAINIAN SYNTAX

The article deals with innovative processes in modern Ukrainian syntax and focuses on Dmytro Barannyk's concept of two-level syntax (intrastructure and infrastructure). The embedded elements of infrastructure are illustrated with belles-lettres, scientific and official-business texts.

Key words: *innovative processes, two-level syntax, intrastructure, infrastructure, activation of embedded syntactic units.*